

2025
AO

Total marks: 80

Time : 3 hours

General Instructions :

- i) *Approximately 15 minutes is allotted to read the question paper and revise the answers.*
- ii) *The question paper consists of 22 main questions.*
- iii) *Internal choice has been provided in some questions.*
- iv) *Write the correct question number in your answer sheet to indicate the option being attempted.*

N.B: *Check that all pages of the question paper are complete as indicated on the top left side.*

SHILEM – A (Rajem Latang)

1. Teküpoklen agüja alibaji junga züngang aser tasüngdangbatemji langzüang:

Moatsü tetezü Temoatsü meshiba Lijaba Tsüngrem dang temoatsü meshia külemba benjung. Aor asoshi Moatsü mongya tematiba ka ama metsüngareta, anembonga Lijaba dang süngjanglijang tajung jenti moajang ta obula nunger mapang benjung monga aru. Moatsümong ya küm shia alu nung metsüjang tabensa peroka renema yur meyitsüngküm mapang tetenzüklen monga liasü. Iba benjung atema mapang matongdang jilia nashi-ak kibong balala nung Arju nungertemi metsüa yua liasü aser benjong anasa süng o Tzü apok peria bendena anogo teroknü tashi benjung yimya balala nung obula nungeri Moatsü among.

Moatsümong mezügnü Arju nungertemi Arju Kima süng, tzü, marok, taki, Tzüshi aser aam teperi lepa benjung nung nüngdakba osettsüset ajak bendena liasü. Arju kima sabang nashi-ak tepseta awazütsü yanglu. Ano Moatsü tongshi aou tulu talang telen ajak merükmerüka nok agi jakdoker Arju kima aser tema yua liasü.

Tanübuba nung nashi-ak bendena temetsür kidangi shi pangnem den yi tajungtiba agüja, shir kibongi tajungba anepaluteter toktepa Arju nungertem peladakja benjung longsotepa Arju kima shi aontemji amshia liasü. Moatsü benjung ya Arju nungertemi telutiba shilem agia takok ngudakja liasü.

Tasemnübuba ya benjung tendi nü. Iba anogo nung Arju nunger asangurtemi aoulaki toktepa tuteptsü. Mezüng kangteptsü aser Ar atsüteptsü. Iba sülen zünga zünga akang tembar nokleptsü pei yanglutetba sempet agütsüteptsü aser pei züngatsür nüknürar nem mokopong tajungtiba yanglua agütsütepa liasü. Iba sülen pei züngatsür den kimen kidang benjung chiyong achitsü. Nikongtsütsü yar tsüngsanga tamburtemi ken den yimdong nung longsotepa tangazüktsü aika lanurtem dang sayua liasü.

Pezünübuba nung tamburtem pei ataba süoshi agir yimdong süa Moatsü ken tena tsüingsanga jajatsü aser kibong palalai kimak ken dena süoshi agiba jagi takar, sensaker aser nokinketer balala jenjang ajiteta liasü. Arju nunger yar tsüingsanga yimdong asem dang pei züngatsüri yi tajung agüja jaja.

Pongünübuba nung zünga balalai shi aser yi anungalu Arju kidang bendena idak nungjaki züngaren balala anepalua awazür nem agitetasa agutsü.

Teroknübuba nikong dang Arju kima mi tulu apur Moatsü ken tentepa tebur ajak senteper yi talubosa jemtepa kazüa liasü. Iba mapang kibong tasen akümertemi yiji anepalua agütsütsü. Ibaji temer putirtemi an tepong ka bener yim süngkümi ao Lijaba Tsüngrem külema benjungmongji tembanga aru.

Itemi langzüang:

- (a) _____ ya Moatsü benjung tendi nü ta jembir. 1
 - i. Mezüngnü ii. Tanünübuba
 - iii. Tasemnübuba iv. Teroknübuba
- (b) Moatsümong ya Lijaba Tsüngrem dang kechi temoatsü meshir ? 1
 - i. Metsü ii. Sungjanglijang
 - iii. Tsük iv. Chiyongtsü
- (c) Tanu putu nung Moatsü benjung _____ amonger. 1
 - i. ananü ii. asemnü
 - iii. pezünü iv. pungonü
- (d) Aori takar aser sensaker _____ ajanga jenjang ajiteta liasü. 1
 - i. tsükjen ii. kinülumang
 - iii. süoshi iv. sü achiba
- (e) Tebur ajak senteper Moatsü ken tentep dang _____ yiji anepalua agütsütsü. 1
 - i. süngpo zungai ii. kibongtasen akumertemi
 - iii. zungatsüri iv. Arju nungertemi
- (f) Moatsümong _____ ita nung küm shia amonger. 1
 - i. Rongchi ii. Tsüklai
 - iii. Aami iv. Monupii
- (g) Tanu putu aser alemli putu nung Moatsü amongba yimya koma tepila ali oren ana nung züluang. 2
- (h) Koba anogo nung Moatsü mong tembanger aser koma tatsü agi shiang. 2

SHILEM – B (Olem)

2. **Agüja aliba onük aser arrla amshia ojang 100 – 150 shi nung shiti ka züluang:**

- a. Na Merenla/ Merenba. Na school ka nung English Teacher inyaktsü asoshi mapa meshia Principal dangi shiti ka züluang. 6

Mesüra

- b. Ner kaket rijü nung, “Sobaliba anogomong” ka ayongzüka liasü. Iba anogomong indang ner kaket rijü osang kaket nung adoktsü atema osang agütsüba ka züluang.

3. **Agüja aliba onük aser arrla amshia ana rongnung ka ojang 50 shi nung züluang:**

- a. Ner kenten teloki kentenba sentong ka ayongzüka lir. Anungji iba sentong nung adentsü asoshi ner medemertem dangi jaokba (invitation) ka züluang. 4

Mesüra

- b. Agüja aliba onük amshia sensaksem ka züluang:
Nebu nena Tsüngta nai jangraba nükjidong kechi lir iba indang sensaksem (dialogue) ka züluang.

SHILEM – C (Orrlem)

4. **Agüja alibatem nungi shitak telangzüba agüjang:** 1x5=5

- (a) O Jembiren koba nung _____ olen alir iba dang Timsü oyim ta ajar.
(i) Imoshi (ii) Septsü
(iii) Amukyu (iv) Tentsü
- (b) Tesadang _____ aser tesadang oti agi adokba olen dang mungra ta ajar.
(i) otisem (ii) meyongja
(iii) nüngja (iv) pukhümna
- (c) Tajangzük angutsü ajaki meranga inyaker.
(i) Kezi mungra (ii) Ayimlok mungra
(iii) Atentep oren (iv) Mapang mungra
- (d) Taküm aliba mesüra maliba kobai maparen ka tenzüker iba dangji _____ ta ajar.
(i) salur (ii) tongnir
(iii) nendong (iv) jilok nendong
- (e) Mungra telemsa kwi lir?
(i) Ana (ii) Asem
(iii) Pezü (iv) trok

5. **Item kobala mapanglem nungsa dena ali anteta züluang:** 1x2=2

- (a) Parnoki alu mapa ajunga renemogo.
(b) Telok tuluka asenok jakdang arudagi.

6. **Tongnir, salur, nendong lemdanga sayuang:** 1x2=2

- (a) Tiala tetsü Kohima-i teti aor.
(b) Sanenbai arem nung pongzü ka ajuru.

7. **Itemi kezi mungra aser Mapang Mungra radanga züluang.** 1x2=2

- (a) Telok nung ojembidang kümdangtsüla.
(b) Tayoktsü süoshi aika bener arua lir.

8. **Itemi rarem leplashi leni meyipang:** **1x2=2**
 (a) Nübur ajungai na meteta lir.
 (b) Teyazü osang agi alima makmakshishidaktsür.
9. **Kezi oren aser Atentep oren rasaa shiang?** **1+1=2**
10. **Ao oshi agi meyipang:** **1x5=5**
 (a) Shut the front door please.
 (b) Whose book is this?
 (c) She did not cheat on the exam, as it was the wrong thing to do.
 (d) Stop biting your fingernails.
 (e) Be quiet now!

SHILEM - D (Otsü aser Sangro)

11. **Agüja aliba nungi shitak telangzüba shimtetang:** **1x5=5**
- (a) Nisung nem terenlok mesüra tajangzük magütsüba sobaliba dang kechi ajar?
 (i) Osettsü setren sobaliba (ii) Osettsüset masübaren
 (iii) Sobaliba tamajung (iv) Sobaliba tasü
- (b) _____ tetezü ki anasa mesüra ki jakdang aliba tesem dang ajar.
 (i) Yimdong (ii) Kima
 (iii) Yim (iv) Kiyong
- (c) Aori aluyimba mapa nung koba mezüng inyaker?
 (i) Azüba (ii) Alulepden
 (iii) Alu achiba (iv) Alu arungba
- (d) Lisem manung züluba _____ agi punger ao.
 (i) Tzüsem (ii) Mopung
 (iii) Tzü (iv) Aoyi
- (e) ‘Achi amen’ tetezü kechi?
 (i) Shishilembar
 (ii) Tebu tedi
 (iii) Arür amaktsü renemer atsüka ataba
 (iv) kimen

Item tasüngdangbatem ojang 20 – 25 tashi nung langzüang: **2x6=12**

12. Aor sobaliba kechiba tangari junger ta ashir kuli ana agi rajemjang?
 13. Adianu o adianu tsüngta amshitsü awashi tapu ana zülüang.
 14. a. ‘Puok’ kechi dang ajar? Puokji shirnoki alemer?

Mesüra

- b. Arem lushi kümzüka yutettsü atema yimden teinyaktsü tongtipang ana shiang?
- 15. Aenlen jajar nisung asen limai arudang koma anepalutsü tim?
- 16. Kechi nüngtem nung ‘Ayatai’ Sungro ya zülu?
- 17 a. “Aor lipok yimli putipuyang akaba kin,” iba tekong ya koba sangro nungi aser shibai zülu?

Mesüra

- b. Kechiba sangro züluri, ‘Ni Chuba Korang Asemstsü Menüngtaker’ ta ashir?

Item tasüngdangbatem ojang 40 – 50 tashi nung langzüang: 4x2=8

- 18. Moatsü lenpi aser tsükma lenpi koma Sentaktepa lir? Aori lenpidang chiyungtsü koma lemsatepa achir? (2+2=4)
- 19 a. Shiruru aser ozüsangnu tapu balala koma wazüka ayutsü tim terasa kar züluang?

Mesüra

- b. “Chungliyimti kü Soyim,” sangro nungi merütet züluang?

Item tasüngdangbatem ojang 60 – 90 tashi nung langzüang: 3x5=15

- 20.a. Arem lushi wazüka yutettsü atema yimden teinyaktsü kar shiang? Arem lushi melira kechi ataloktsü? (3+2=5)

Mesüra

- b. Puti tetezü kechi? Naga nungeri Tzümar den koma libalirutsü tim? (1+4=5)

21. ‘Kika süchirtem dang taoba
 Impartirtemi tushia
 Konang nüngsang tali agütsür
 Imrong tudendang washiteper.’

- i) Iba takong kechi sangro nungi? (1)
- ii) Sangro zülur tenüng shiang. (1)
- iii) Agüja aliba tekong rasaa züluang. (3)

22 a. “Angji ni tiala sang
 Nüngjang petidang tema
 Akang Süngküm lapoker
 Kü tayang molung süneptsür.”

- i) Iba tekong ya koba sangro nungi? (1)
- ii) Iba sangro shibai mejem? (1)
- iii) Agüja aliba tekong rasaa züluang. (3)

Mesüra

b. *“Ken o ajak songtepa angatetteper
Mashii ain madoker, teka mesangshir
Terr nung shinga mesamar.”*

- i) Koba sangro nungi? (1)
- ii) Shibai zülu? (1)
- iii) Ya shir indang jembir aser kechiba rateta züluang. (3)
